

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Органи самоорганізації населення (далі – ОСНи) – це представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених Законом “Про органи самоорганізації населення” від 11.07.2001.

До ОСНів належать будинкові (у тому числі гуртожитків), вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети. Вони діють винятково в межах частини території громади й об’єднують населення на основі спільної роботи з виконання певних завдань у галузі обслуговування суспільних потреб громадян, задоволення їх культурно-побутових та інших запитів. Ці представницькі органи максимально наближені до населення, вони покликані оперативно реагувати на локальні потреби громадян і забезпечувати створення належних умов їх проживання.

ОСН виступають важливим самостійним елементом системи місцевого самоврядування, які мають досить складну громадсько-публічну природу. З одного боку, вони виступають формою участі населення у вирішенні питань місцевого значення і здійснюють передані їм повноваження відповідних сільських, селищних, міських рад, що дозволяє характеризувати їх як вкладні структури, які мають певні спільні риси з органами місцевого самоврядування, іншими органами публічної влади. З іншого боку, ОСН можна розглядати як специфічну форму самоорганізації громадян за місцем проживання – в межах мікрорайонів, вулиць, кварталів тощо, що говорить про їх близькість до громадських об’єднань.

Необхідність існування ОСН обумовлена, по-перше, прагненням членів територіальної громади брати безпосередню участь у вирішенні окремих питань місцевого значення (і, тим самим, наблизити процес прийняття рішень про надання відповідних громадських послуг до їх споживачів), по-друге, намаганнями розвантажити органи місцевого самоврядування від вирішення тих питань місцевого значення, що можуть бути успішно вирішені самим населенням, шляхом передачі цих питань разом з відповідними фінансовими і матеріальними ресурсами до повноважень ОСНів.

Нормативно-правові основи діяльності ОСН

Конституція України (ст. 140) закріплює можливість і встановлює загальний порядок створення ОСНів за ініціативою жителів та з дозволу сільської, селищної, міської ради, а також можливість наділення їх відповідною радою частиною власної компетенції, фінансів, майна.

На законодавчому рівні регламентація питань організації і діяльності ОСНів здійснюється законами України “Про місцеве самоврядування в Україні” та “Про органи самоорганізації населення”.

На практиці до числа найчастіше застосовуваних форм правової регламентації діяльності ОСНів **на локальному рівні** належать такі групи документів: статuti територіальних громад, загальні положення про ОСНи, спеціальні рішення місцевих рад про порядок легалізації та функції ОСНів, організаційно-розпорядчі акти місцевих голів та виконавчих комітетів місцевих рад, програми щодо забезпечення розвитку ОСНів.

Згідно зі статтею 3 Закону України “Про органи самоорганізації населення” (далі – Закону) основними завданнями ОСНів є:

- створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України;

- задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг;
- участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм.

Обсяг функцій ОСНів визначається у їх повноваженнях, які згідно ст. 2 Закону за своєю природою поділяються на власні (віднесені законом до відання цього органу) та делеговані (повноваження сільської, селищної, міської ради, якими вона, відповідно до ч. 6 ст. 140 Конституції України може наділяти ОСН з передачею відповідних коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень).

В межах якої території діє орган самоорганізації населення?

Територія, в межах якої діє ОСН, чітко визначена в Законі України "Про органи самоорганізації населення". Це територія (межі):

- села, селища (які входять до складу об'єднаної територіальної громади);
- кварталу, кількох, однієї або частини вулиці з прилеглими провулками в місцях індивідуальної забудови;
- окремого мікрорайону в містах;
- одного або кількох районів у місті;
- будинку (кількох будинків) в державному і громадському житловому фонді, фонді житлово-будівельних кооперативів, гуртожитків.

При цьому треба мати на увазі, що територія, у межах якої діє ОСН, визначається рішенням місцевої ради, що дала дозвіл на його створення.

Фінансово-економічні основи діяльності ОСНів

Фінансову основу діяльності ОСНів становлять:

- 1) кошти відповідного місцевого бюджету, які надаються відповідною радою;
- 2) добровільні внески фізичних та юридичних осіб;
- 3) інші нарахування, не заборонені Законом.

Матеріальну основу діяльності ОСНів становлять:

- 1) майно, передане органу самоорганізації населення до його оперативного управління;
- 2) власне майно ОСНу у вигляді добровільних майнових внесків юридичних і фізичних осіб, а також майно, придбане цим органом за власні кошти.